

KONCENTRACIJOS SAMPRATOS SKIRTUMAI REMIANTIS LIETUVOS IR EUROPOS BENDRIJOS TEISĖS NORMOMIS, REGULIUOJANČIOMIS KONCENTRACIJAS

Doktorantė Anželika Banevičienė

Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Tarptautinės teisės katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius
Telefonas 271 46 69
Elektroninis paštas tek@mruni.lt

Pateikta 2005 m. gegužės 2 d.

Parengta spausdinti 2005 m. rugsejo 20 d.

Pagrindinės sąvokos: koncentracijos sąvoka, koncentracija kaip susijungimas, *de facto* susiliejimas, *de jure* susijungimas, koncentracija kaip kontrolės įgijimas, ūkio subjektai, Reglamentas 139/2004, Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymas, Komisijos pranešimas dėl koncentracijos sampratos.

S a n t r a u k a

Straipsnis susideda iš trijų pagrindinių dalių. Pirmoje dalyje aptariama ūkio subjektų koncentracijų reglamentavimo raida Europos Bendrijoje ir Lietuvoje, atkreipiant dėmesį į tai, kaip koncentracijų reglamentavimo pokyčiai Europos Bendrijoje veikia Lietuvos teisinės bazės raidą šioje srityje. Antroje dalyje aptariama ūkio subjektams taikoma apyvartos lygių sistema, išryškinant galimybę, kad ūkio subjektams, sukuriantiems vienodą koncentraciją rinkoje, priklausomai nuo to, ar du trečdaliai ūkio subjektų apyvartos susidaro vienoje valstybėje narėje, ar keliose, gali būti pritaikyti skirtingi kriterijai ir kilti skirtingos pasekmės. Trečioje dalyje, remiantis Europos Bendrijos ir Lietuvos teisės normomis bei teisine praktika, atskleidžiama sąvokos „koncentracija“ samprata tiek Europos Bendrijos, tiek Lietuvos Respublikos teisėje. Atlikus lyginamąją, sistemingą ir analitinę analizę nustatomi šios sąvokos sampratos skirtumai, taip pagrindžiant galimybę, kad ūkio subjektų sudaromos koncentracijos, nors ir turinčios vienodą poveikį rinkai, gali būti vertinamos nevienodai. Pabaigoje pateikiamos išvados.

I ž a n g a

Verslo subjektų tikslas – pelnas. Šiam tikslui pasiekti tobulinama gamyba, didinamas jos efektyvumas, kuriami nauji produktai, panaudojami gamybos masto ekonomijos dėsniai. Šiems tikslams pasiekti ūkio subjektai plečia savo veiklą užimdami vis naujas rinkas. Tuo tikslu jie jungiasi, reorganizuojasi, kuria bendras valdymo strategijas, t. y. vykdo koncentracijas. Lietuvai įstojus į ES, įmonėms atsivėrė plačios galimybės plėsti savo veiklą kitose ES valstybėse. Tačiau šios galimybės griežtai reglamentuojamos konkurenciją (taip pat ir koncentracijas) reguliuojančiomis teisės normomis.

Šio straipsnio **tikslas** – išanalizuoti koncentracijos sąvokos sampratą remiantis EB ir Lietuvos konkurencijos teisės normomis bei jų taikymo praktika.

Tyrimo objektas – Lietuvos Respublikos ir EB teisės aktai, reglamentuojantys koncentracijų sampratą bei jų taikymo Europos Bendrijoje ir Lietuvos Respublikoje praktiką.

Tyrimo metodai – rašant straipsnį taikyti istorinis, lyginamasis, sisteminis, analitinis ir kiti metodai.

1. Ūkio subjektų koncentracijų reglamentavimo raida Europos Bendrijoje ir Lietuvoje

Europos Bendrijų steigimo sutartyse nebuvo straipsnių, reglamentuojančių koncentracijų kontrolę. Šiam tikslui buvo pasitelkiami EB sutarties 81 ir 82 straipsniai, reglamentuojantys susitarimus ir drau-

džiantys piktnaudžiavimą dominuojančia padėti. Šių straipsnių panaudojimas trukdė siekti pageidaujamo tikslo – vienos rinkos sukūrimo, rinkos monopolizavimo ribojimo ir tinkamos konkurencijos rinkoje užtikrinimo. Minėtam trūkumui pašalinti Europos Sąjungos Taryba priėmė reglamentą Nr. 4064/89 [1], kuriuo remiantis Europos Komisija turi išimtinis įgaliojimus kontroliuoti įmonių koncentraciją bendrijos lygiu. Šis reglamentas buvo pakeistas Tarybos reglamentu Nr. 1310/97 [2]. Paskutiniai koncentracijų reglamentavimo pakeitimai atlikti 2004 m., priėmus Reglamentą 139/2004 [3]. Jis pradėjo galioti nuo 2004 m. gegužės 1 d.

Buvusiųjų reglamentų, kaip ir paskutinio Reglamento, tikslas – suteikti Europos Komisijai galią tikrinti, ir jei reikalinga, uždrausti rinkos operacijas, susijusias su ilgalaikiu konkurencijos struktūros pakeitimu Bendrojoje rinkoje ir taip prisidėti prie pirminių įgaliojimų, suteiktų EB sutarties 81 ir 82 straipsniais [4, p. 23].

Vykstant pokyčiams Europos Sąjungos teisinėje sandaroje, įmonių koncentracijos toliau reguliuojamos antrinės teisės aktais. Šiuo metu ratifikuoti ir tvirtinti parengtoje *Sutartyje dėl Konstitucijos Europai* [5] koncentracijos, taip pat kaip ir pirminėse EB steigimo sutartyse, nėra reglamentuojamos, o susitarimų tarp įmonių reguliavimas ir piktnaudžiavimo dominuojančia padėti draudimas yra įtrauktas. Peržvelgus EB koncentracijų reguliavimo teisinę bazę, vertinimo patirtį, ES institucijų atstovų, teisininkų išsakytas nuomones, galima teigti, kad ES valstybės neturi vienos nuomonės, kaip reikia reguliuoti įmonių koncentracijas, kokią galią tikrinant galima suteikti Europos Komisijai, kokius apyvartos slenksčius reikia nustatyti. Atskiros valstybės įmonių ekonominės galios stiprėjimas yra tiesiogiai susijęs su valstybės ekonomine padėtimi, ir tai yra strateginis valstybės klausimas. Dėl šių priežasčių tikriausiai koncentracijų reglamentavimo klausimas nėra įtrauktas į *Sutartį dėl Konstitucijos Europai*, o paliktas plėtoti derybų būdu ir reglamentuoti antrinės teisės aktais – Tarybos reglamentais.

Lietuvoje teisiškai reguliuoti rinką (kartu ir įmonių koncentracijas) pradėta 1992 m., kai buvo priimtas pirmas Konkurencijos įstatymas [6]. Peržvelgus kiek daugiau nei 10 metų Lietuvos patirtį koncentracijų reglamentavimo srityje, t. y. įstatymus, konkurencijos tarybos ir teismo sprendimus, galima konstatuoti, kad Lietuva per šį laikotarpį tik perėmė kitų valstybių, ypač EB, patirtį. Lietuva siekė įstoti į Europos Sąjungą ir laikė tikslinga reguliuoti koncentracijas (nors ir ne visai sėkmingai) taip, kaip jas reguliuotų Europos Komisija, jeigu būtų peržengtas apyvartos slenkstis. Kintant EB konkurencijos teisei koncentracijų reglamentavimo srityje, kito ir Lietuvos konkurencijos teisė šioje srityje. Naujausias konkurencijos įstatymas, apimantis visus iki šio laikotarpio Europos Bendrijoje buvusius koncentracijų reguliavimo pokyčius ir tendencijas, priimtas 1999 m. [7].

2. Ūkio subjektams taikoma apyvartos lygių sistema

Tiek Lietuvos ūkio subjektams, siekiantiems vykdyti koncentracijas Europos Bendrijoje, tiek ES valstybių narių ūkio subjektams, siekiantiems vykdyti koncentracijas Lietuvoje, galioja ir Europos Bendrijos, ir Lietuvos koncentracijų reguliavimo taisyklės, t. y. galioja tiek Lietuvos konkurencijos įstatymas [7], tiek Tarybos koncentracijų kontrolės reglamentas 139/2004. Kiekviename iš šių teisės aktų numatyti pagrindai, kuriems esant ūkio subjektai turi pranešti apie vykdomą koncentraciją pirmuoju atveju LR Konkurencijos Tarybai, antruoju – Europos Komisijai. Vienas iš kriterijų vertinant, ar ūkio subjektai turi pranešti apie koncentraciją, yra jų metinis apyvartos lygis, t. y. tik ūkio subjektai, turintys tam tikrą apyvartos lygį, turi pranešti apie koncentraciją minėtoms institucijoms. Apibendrinus Europos Bendrijos ir Lietuvos koncentracijas reguliuojančias teisės normas teigtina, kad tokiems ūkio subjektams taikomas trijų apyvartos lygių testas:

Pirmame lygyje, jeigu koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų suminės bendrosios pajamos paskutiniams prieš koncentraciją ūkiniais metais yra ne daugiau kaip trisdešimt milijonų litų, – jos gali laisvai vykdyti koncentraciją be jokių apribojimų [7, 10 str.].

Antrame lygyje, jeigu koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų suminės bendrosios pajamos paskutiniams prieš koncentraciją ūkiniais metais yra didesnės negu trisdešimt milijonų litų ir jeigu kiekvieno mažiausiai iš dviejų koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų bendrosios pajamos paskutiniams prieš koncentraciją ūkiniais metais yra didesnės negu penki milijonai litų, jos apie numatomą įvykdyti koncentraciją privalo pranešti LR Konkurencijos Tarybai ir gauti leidimą [7, 10 str.].

Trečiame lygyje, jei koncentracija pasiekia Bendrijos lygį, apie koncentraciją būtina pranešti Europos Komisijai ir gauti leidimą vykdyti koncentraciją.

Koncentracija, pasiekianti Bendrijos lygį [3, 1(2) str.], laikoma, jeigu „visų koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų bendra pasaulinė apyvarta yra daugiau nei 5000 mln. EUR ir kiekvieno mažiausiai dviejų koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų bendra apyvarta Bendrijoje yra didesnės negu 250 mln. EUR“

Jei nepasiekiami minėta riba, tai koncentracija taip pat laikoma pasiekianti Bendrijos lygi [3,1(3)str.], jeigu:

1. visų koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų bendra pasaulinė apyvarta yra daugiau nei 2500 mln. EUR;
2. visų koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų kiekvienoje iš mažiausiai trijų Valstybių Narių bendra apyvarta yra daugiau nei 100 mln. EUR;
3. kiekvieno mažiausiai dviejų koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų bendra apyvarta kiekvienoje iš mažiausiai trijų Valstybių Narių (2 punkto tikslais) yra didesnė negu 25 mln. EUR; ir
4. kiekvieno mažiausiai dviejų koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų bendra apyvarta Bendrijoje yra didesnė negu 100 mln. EUR.

Tačiau jeigu „kiekvieno iš koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų daugiau nei dvi trečiosios bendros Bendrijos apyvartos pasiekiami toje pačioje Valstybėje Narėje“ [3, 1(2) str.], tai jos laikoma nepasiekusios trečiojo lygio ir joms taikomos nacionalinės, t. y. Lietuvos koncentracijų reguliavimo, teisės normos.

Akivaizdu, kad minėta apyvartos lygių sistema nėra vienintelis sudėtingumo elementas vertinant įmonių susijungimus, susiliejimus, kontrolės perdavimus ar perkėlimus ir kita. Svarbu tai, kaip kiekviename iš šių lygių yra vertinama koncentracija. Kaip ji suprantama? Ar Lietuvos ir EB konkurencijos reguliavimo teisinėje sistemoje koncentracijos samprata tapati? Jeigu koncentracijos samprata pagal LR konkurencijos įstatymą nėra tapati sampratai pagal EB koncentracijų reglamentą 139/2004, tai galima situacija, kad ūkio subjektai, turintys vienodą rinkos galią, t. y. turintys vienodą metinę apyvartą, bus vertinami nevienodai ir jų sudaromos koncentracijos bus vertinamos skirtingai, atsižvelgiant į faktą, ar „*kiekvieno iš koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų daugiau nei dvi trečiosios bendros Bendrijos apyvartos pasiekiami toje pačioje Valstybėje Narėje*“. Iš to plaukia, kad vienu atveju ūkio subjektų sudaroma koncentracija bus leidžiama, nes leidimą koncentracijai išduos LR Konkurencijos taryba įvertinusi vienus kriterijus, kitu atveju bus uždrausta, nes leidimą koncentracijai reikės gauti iš Europos Komisijos, kuri koncentraciją vertins kitaip, atsižvelgdama į kitus kriterijus. Tokiu atveju ūkio subjektai, užimantys vienodą padėtį rinkoje, dėl skirtingo vertinimo bus perkelti į skirtingus konkurencinius lygmenis.

3. Kaip kito ir kaip suprantama sąvoka „koncentracija“ reglamentuojant įmonių koncentracijas Lietuvoje ir EB?

Europos Bendrijos Tarybos reglamente 139/2004 koncentracija apibrėžiama kaip „*operacija, sukelianti tęstinius pasikeitimus susijusių ūkio subjektų kontrolėje ir kartu rinkos struktūroje*“, tuo tarpu ankstesniame Reglamente 4064/89 (su pakeitimais 1310/97) koncentracija buvo apibrėžiama kaip „*operacija sukelianti tęstinius pasikeitimus susijusių ūkio subjektų struktūroje*“. Galima pastebėti, kad paskutinio reglamento koncentracijos apibrėžimas atspindi EB koncentracijų reglamentavimo tikslus ir tendencijas, nes jame akcentuojamas ne tiek ūkio subjektų struktūros pokytis, kiek dėl ūkio subjektų kontrolės pokyčio atsirandantis poveikis rinkos struktūrai. Minėti EB koncentracijų reglamentavimo tikslai plaukia iš bendrųjų konkurencijos reguliavimo ir bendrųjų Bendrijos tikslų, kurie įtvirtinti EB Sutartyje [8]. Vienas pagrindinių EB, taip pat ir konkurencijos tikslų yra sukūrimas sistemos, kuri užtikrintų „*kad konkurencija vidaus rinkoje nebūtų iškraipoma*“ [8, 3(g)str.]. Koncentracijų reglamente 139/2004 nustatyta, kad reorganizacijos, apimančios koncentracijų formą, bus priimtinos, jeigu „*jos suderinamos su dinaminės konkurencijos sąlygomis ir galinčios padidinti Europos industrijos konkurencingumą, pagerinančios gyvenimo augimo sąlygas ir gyvenimo standartus Bendrijoje*“ [3, para 4].

Reglamento 139/2004 3(1) straipsnis tiksliau apibrėžia pasikeitimų pobūdį, kuris, tikėtina, sukelia koncentraciją reglamento prasme ir nustato, kad „koncentracija, tikėtina, bus, jeigu tęstinis pasikeitimas kontrolėje kils dėl:

- (a) dviejų ar daugiau anksčiau nepriklausomų ūkio subjektų arba **ūkio subjektų dalių susijungimo** arba
- (b) dviejų ar daugiau fizinių asmenų, jau kontroliuojančių mažiausiai vieną ūkio subjektą arba vieno ar daugiau ūkio subjektų **įsigijimas** vieno ar kelių kitų ūkio subjektų perkant akcijas ar turta, sutarties ar kitu pagrindu tiesiogiai ar netiesiogiai **įgyjant** dalies ar viso **kontrolę**“.

Reglamento 139/2004 straipsnis, palyginti su ankstesniais reglamentais, papildytas nuostata, kad jis apima ne tik visus ūkio subjektų susijungimus, bet ir susijungimus tarp ūkio subjektų atskirų dalių.

Tuo tarpu 1999 m. Lietuvos konkurencijos įstatyme [7, 2 str. 14 p.] koncentracija apibrėžiama kaip:

1. **susijungimas**, kai prie ūkio subjekto, kuris tęsia veiklą, prijungiami vienas ar keletas kitų ūkio

subjektų, kurie kaip savarankiški ūkio subjektai baigia veiklą, arba kai įsteigiamas naujas ūkio subjektas iš dviejų ar daugiau ūkio subjektų, kurie kaip savarankiški ūkio subjektai baigia veiklą; arba

2. **kontrolės įgijimas**, kai tas pats fizinis asmuo ar tie patys fiziniai asmenys, kurie turi vieno ar daugiau ūkio subjektų kontrolę, arba ūkio subjektas ar keletas ūkio subjektų, veikdami susitarimo pagrindu, kartu steigia naują ūkio subjektą arba įgauna kito ūkio subjekto kontrolę įsigydamami įmonę ar jos dalį, visą ūkio subjekto turtą ar turto dalį, akcijas ar kitus vertybinius popierius, balsavimo teises, sudarydami sutartis ar kitu būdu [7].

„(...) jeigu dėl koncentracijos bus sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis, ar itin apribota konkurencija atitinkamoje rinkoje“ [7, 14 str.]. Ankstesniame 1992 m. įstatyme buvo akcentuojamas tik užėmimas rinkoje dominuojančios padėties ir dėl to ribojamos konkurencijos [6]. Atskirai, be užėmimo dominuojančios padėties, konkurencijos apribojimas nebuvo vertinamas. Kadangi, kaip jau buvo minėta, paskutiniame Bendrijos Tarybos Reglamente 139/2004 koncentracija apibrėžiama kaip „operacija, sukelianti tęstinius pasikeitimus susijusių ūkio subjektų kontrolėje ir tuo pačiu rinkos struktūroje“, teigtina, kad darant įtaką ES vykstantiems pokyčiams buvo priimti konkurencijos įstatymo pakeitimai, įtvirtinantys nuostatą, kad Konkurencijos Taryba galės neleisti vykdyti koncentracijos ne tik tuo atveju, kai po koncentracijos bus sukurama dominuojanti padėtis rinkoje, bet ir kai bus itin apribojama konkurencija (angl. *substantial lessening of competition* (JAV); *significant impediment to effective competition* (EB)) atitinkamoje rinkoje [7, 14 str.]. Taigi poveikis rinkai tiek pagal Lietuvos konkurencijos taisykles, tiek pagal Tarybos reglamentą nustatomas panašiai.

Apibendrinant galima teigti, kad tiek pagal Lietuvos konkurencijos įstatymą, tiek pagal EB Koncentracijų reglamentą koncentracija suprantama kaip ūkio subjektų **susijungimas** arba ūkio subjekto **kontrolės įgijimas** kitame ūkio subjekte. 1999 m. Konkurencijos įstatyme ūkio subjektų susijungimas ir kontrolės įgijimo sąvokų samprata priartėja prie šių sąvokų sampratos pagal EB Koncentracijų reglamentą 139/2004. Lietuvos konkurencijos taryba taip pat tvirtina, kad taikydama koncentracijos susitarimų vertinimo „tvarką ir aiškindama šios tvarkos teisės normas... remsis Europos Komisijos ir Europos Teisingumo Teismo praktika ir išaiškinimais dėl koncentracijos kontrolės“ [9, 3 d.]. Tačiau ar vartojamos *susijungimo* ir *kontrolės įgijimo* sąvokos yra įvertintos tapačiai? Siekiant atsakyti į šį klausimą atliekama tolesnė šių sąvokų praktinio taikymo analizė.

3.1. Koncentracija kaip ūkio subjektų susijungimas (*merger*)

Iš Koncentracijos reglamento 139/2004 galima suprasti, kad koncentracija gali kilti iš „dviejų ar daugiau anksčiau nepriklausomų ūkio subjektų arba **ūkio subjektų dalių susijungimo**“ [3, 3(1)(a) str.].

Reglamentas neapibrėžia, kas sudaro „susijungimą“ pagal 3(1)(a) str. Jeigu sąvoką „susijungimas“ apibrėžtume ekonomine prasme plačiai, tai Reglamento 3(1)(b) str. būtų perteklinis ir nereikalingas [4, p. 27]. Akivaizdu, kad „susijungimas“ 3(1)(a) str. prasme suprantamas siaurai, t. y. kaip „susiliejimas ar absorbavimas“. Šia prasme „susijungimas“ vartojamas ir trečiojoje direktyvoje dėl akcinių bendrovių susijungimo [10]. Tai yra susijungimas įvyksta, kai visos teisės ir pareigos vienos ar daugiau bendrovių yra perkeliamos kitai kompanijai, kuri tuo tikslu gali būti naujai sukurama [11]. Įgytos kompanijos ar įgytų kompanijų nariai gauna akcijas naujoje kompanijoje, sumokėjusios arba ne papildomą mokesť [12, para 7]. Perdavusios turtą ir teises, absorbuota kompanija [13], [14] ar susijungusios kompanijos džiausiai nustoja egzistuoti [15] kaip ūkio subjektai ar nustoja veikti konkrečioje rinkos dalyje, palikdamos šią rinkos dalį naujai sukurtam ūkio subjektui [16].

Savo 1998 m. pranešime [17] Komisija pateikė šios koncentracijos sąvokos sampratą. Pranešime išskiriami dviejų tipų „susijungimai“: *de jure* susijungimai (*legal mergers*) ir *de facto* susiliejimai (*amalgamations*).

De jure susijungimas – kai du ar daugiau ūkio subjektų susilieja į naują ūkio subjektą ir nustoja egzistuoti kaip atskiri teisiniai subjektai arba kai ūkio subjektas yra absorbuojamas kito [18, paras 6–7] ir kai pastarasis išsaugo savo teisinį identitetą, o pirmasis nustoja egzistuoti kaip teisinis subjektas [17, para 6].

De facto susiliejimai nepakeičia šalių kaip teisinių subjektų būklės. Tai nutinka, kai anksčiau nepriklausomų ūkio subjektų veikla yra sujungiamą taip, kad susiformuoja vienas ekonominis vienetas. Komisijos pranešime aiškiai pasakyta, jog „būtina sąlyga norint nustatyti vieną bendrą ekonominį vienetą yra egzistavimas pastovaus, bendro ekonominio valdymo“ [17, para 7]. Konkrečiai tai gali kilti, kai du ar daugiau ūkio subjektų, palikdami savo individualų teisinį subjektiškumą, sukuria sutartimi paremtą bendrą ir pastovią ekonominę valdymo sistemą, kuri paremta finansiniu interesu [19, paras 23–25]. Byloje Price Waterhouse/Coopers & Lybrand [20, para 8]. Komisija pripažino, kad dviejų audito ir finansines analizes atliekančių rinkos tinklų veiklos suderinimas pripažįstamas *de facto* susijungimu pagal 3(1)(a) str. Komisija teigė, kad svarstant klausimą, ar rinkos operacija yra susijungimas Reglamento pagal Kon-

centracijos reglamento 3(1)(a) str., reikia nustatyti, ar ankščiau veikusių nepriklausomų ūkio subjektų veiklos suderinimas sudarys vieną nepriklausomą ekonominį vienetą. Tuo tikslu būtina nustatyti, ar naujas darinys Koncentracijos reglamento reguliavimo tikslais turi atskiro ekonominio vieneto požymius, t. y. nustatyti, ar Price Waterhouse turi pakankamai didelę įtaką priimant sprendimus, derinant veiklą ir ar turi finansinį interesą šį suderinimą pripažinti ir jo laikytis. Kiti reikšmingi veiksniai gali būti pelno ir nuostolių pasiskirstymas tarp ūkio subjektų grupės narių bei jų bendra išorinė atsakomybė [17, para 7].

Naujas Koncentracijos reglamentas patikslino reglamento 3(1)(a) straipsnio taikymo ribas. Numatyta, kad šis straipsnis taikomas ne tik kai visiškai susijungia ankščiau buvę nepriklausomi ūkio subjektai, bet ir tik kai susijungia nepriklausomų ūkio subjektų dalys [3, 3(1)(a) str.].

Pagal Lietuvos konkurencijos teisę ir išplėtotą teisinę praktiką susijungimas vertinamas, tik kai vykdomas *de jure* pagrindu, t. y. „kai prie ūkio subjekto, kuris tęsia veiklą, prijungiami vienas ar keletas kitų ūkio subjektų, kurie kaip savarankiški ūkio subjektai baigia veiklą [21] [22], arba kai įsteigiamas naujas ūkio subjektas iš dviejų ar daugiau ūkio subjektų, kurie kaip savarankiški ūkio subjektai baigia veiklą“ [7, 2 str. 14 p.].

Nors ir deklaruojama, kad susijungimų vertinimas vykdomas pagal Europos Komisijos ir Europos Teisingumo Teismo praktiką ir išaiškinimus, tačiau nei teisinėje bazėje, nei praktikoje tokio vertinimo nėra. Peržiūrėjus visus Konkurencijos tarybos nutarimus paaiškėjo, kad *de facto* pagrindu nebuvo konstatuotas nė vienas ūkio subjektų susijungimas. Akivaizdu, kad Lietuvoje susijungimai reguliuojami siauriau, t. y. nėra įvertinami susijungimai *de facto* pagrindu. Kadangi pagal LR konkurencijos įstatymą susijungimo (*merger*) samprata nėra tapati sampratai pagal EB Koncentracijų reglamentą 139/2004, tai galima situacija, kad ūkio subjektai, turintys vienodą rinkos galią, t. y. turintys vienodą metinę apyvartą, bus vertinami nevienodai ir jų sudaromos koncentracijos bus vertinamos skirtingai, atsižvelgiant į faktą, ar „*kiekvieno iš koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų daugiau nei dvi trečiosios bendros Bendrijos apyvartos pasiekama toje pačioje Valstybėje Narėje*“. Iš to plaukia, kad vienu atveju ūkio subjektų sudaroma koncentracija bus leidžiama, nes leidimą koncentracijai išduos LR Konkurencijos taryba, nenustatydama, ar koncentracija kaip susijungimas sudaryta *de facto* pagrindu, kitu atveju bus uždrausta, nes leidimą koncentracijai reikės gauti iš Europos Komisijos, kuri koncentraciją vertins kitaip, atsižvelgdama į tai, ar susijungimas sudarytas *de facto* pagrindu. Tokiu atveju ūkio subjektai, užimantys vienodą padėtį rinkoje, dėl skirtingo vertinimo perkeliama į skirtingus konkurencinius lygmenis.

3.2. Koncentracija kaip kontrolės įgijimas kitame ūkio subjekte

Nuorodą, kas sudarys „kontrolės įgijimą“ Koncentracijų reglamento 3(1)(b) straipsnio prasme, galima rasti pačiame Reglamente 139/2004 ir 1998 m. Komisijos pranešime „*Dėl koncentracijos sampratos*“.

Remiantis Reglamento 3(2) straipsniu, kontrolė įgyjama kontrakto ar kitu pagrindu įgyjant teises ar kitu būdu gaunant galimybę daryti lemiamą įtaką ūkio subjektui [3, 3(2) str.]. Esminis klausimas yra, ar teisės, kurias vienas ūkio subjektas įgyja kito subjekto atžvilgiu, yra pakankamos pripažinti jam „**galimybę** daryti **lemiamą** įtaką“ kito atžvilgiu. Vartojimas būdvardžio „lemiamas“ kontrolės apibrėžime yra svarbus. Jis atskiria kontrolės rūšį, numatytą Reglamente, nuo žemesnio laipsnio įtakos. Koncentracija įvyks, jei bus pasiektas šis lygis.

Reglamento 3(2) straipsnis pateikia du pavyzdžius, kas gali turėti lemiamą įtaką. Tai (a) nuosavybė ar teisė naudoti visus ar dalį ūkio subjekto turto arba (b) teisės ar kontraktas, kuris suteikia lemiamą įtaką sudarant ūkio subjekto valdymo organus, juose balsuojant ar priimant sprendimus.

Pagal prasmę kontrolės apibrėžimas Lietuvos konkurencijos įstatyme yra identiškas apibrėžimui pagal Koncentracijos reglamentą, kuriame kontrolė [7, 3 str. 15 p.] apibrėžiama kaip visokios iš įstatymų ar sandorių atsirandančios teisės, kurios suteikia juridiniam ar fiziniam asmeniui *galimybę* daryti lemiamą įtaką ūkio subjekto veiklai, įskaitant:

- 1) nuosavybės teisę į visą ar dalį ūkio subjekto turto arba teisę naudoti visą ar dalį ūkio subjekto turto;
- 2) kitas teises, kurios leidžia daryti lemiamą įtaką ūkio subjekto valdymo organų sprendimams ar personalo sudėčiai.

Lietuvos konkurencijos įstatyme aiškiai nurodyta, kas yra lemiamą įtaką; t. y. „*padėtis, kai kontroliuojantis asmuo įgyvendina ar turi galimybę įgyvendinti savo sprendimus dėl kontroliuojamo ūkio subjekto ūkinės veiklos, valdymo organų sprendimų ar personalo sudėties*“ [7, 3 str. 14 p.].

Tiek iš Koncentracijos reglamento 3(2) str., tiek iš LR konkurencijos įstatymo 3 str. 15 p. aišku, kad „lemiamą įtaką“ reiškia mažiau nei teisinė kontrolė kontroliuojamo intereso prasme. To ir turi būti tikimasi, kadangi šio reglamentavimo tikslas reguliuoti operacijas, kurios gali sukurti koncentracijas tarp buvusių nepriklausomų subjektų ar jų dalių, net jeigu koncentracija nepasiektų tokio lygio, kad kompanijos formaliai taptų pagrindine ir antrine.

Lemiamos įtakos apibrėžimas Komisijai kaip problema iškilo daugelyje priimtų sprendimų [23, p. 347]. Pavyzdžiui, laikoma, kad kompanijos valdymo organai ir stambiaji akcininkai gali protingai konsultuoti kompanijos bankininkus arba akcininkų mažumą tokiems klausimais kaip investavimo *trastai* ar pensijų fondai, arba dalyvauti priimant svarbiausius strateginius sprendimus. Tokie veiksmai bus laikomi nesuteikiantys konsultantams kontrolės Koncentracijos reglamento prasme, nebent jie turi kokią nors mažiausią formalią veto teisę svarstant su komercine strategija susijusius klausimus [4, p. 30]. Taip pat aišku, kad nėra būtina įgyti visišką teisinę kontrolę įmonėje, kad būtų galima daryti „lemiamą įtaką“. Byloje *Arjomari/Wiggins Teape* [24]. 39 proc. akcijų paketas, kurį *Arjomari* įgijo įmonėje *Wiggins Teape*, Komisijos buvo laikomas pakankamu sudaryti vienasmenišką kontrolę *Wiggins Teape*, kadangi nebuvo daugiau akcininkų, kurie asmeniškai turėtų akcinį paketą, sudarantį daugiau nei 4 proc. akcinio kapitalo. Praktiškai šis 39 proc. paketas buvo laikomas daugiau nei pakankamu suteikiant *Arjomari de facto* kontrolės teisę valdant *Wiggins Teape*.

Nustatant, ar įvyko koncentracija, kontrolės įgijimo būdas nėra svarbus. Svarbu tai, ar įgyta kontrolė suteikia teisę spręsti komercinės strategijos klausimus. Koncentracijos reglamento 3(1)(b) straipsnyje pasakyta, kad koncentracija gali įvykti perkant akcijas ar turta, remiantis sutartimi ar kitu pagrindu. Taigi kontrolė gali būti nustatyta įvertinus teisinius ir kitus veiksnius. Akivaizdu, kad reglamentas detaliau apibrėžia konkrečios transakcijos esmę ir jos tikėtiną poveikį ūkio subjektų elgesiui, o ne koncentracijos formą. Paprastai kontrolės teisė pasiekama įgijus akcijas ar esminę ūkio subjekto turto dalį, tačiau išskirtinėmis aplinkybėmis, ekonominis priklausomumas gali vesti prie kontrolės įgijimo *de facto* pagrindu. Pavyzdžiui, svarbūs ilgalaikiai tiekimo susitarimai, ar tiekėjų ar vartotojų suteiktas kreditas kartu su struktūriniais ryšiais gali būti pagrindas pripažinti lemiamą įtaką [17, para 8, 25,].

Vertindama koncentracijas tokios pozicijos laikosi ir LR Konkurencijos taryba. Ji keletą kartų yra pripažinusi koncentracija aplinkybes, kai tarp ūkio subjektų buvo tik ekonominiai ryšiai. Pavyzdžiui, ilgalaikė paslaugų [26] ir turto ilgalaikio išnuomojimo sutartys [27] buvo pripažintos pakankamu pagrindu koncentracijai konstatuoti.

Neatsižvelgiant į tai, ar koncentracija įvyko dėl akcijų turėtojų ar valdytojų struktūros, ar dėl sutartinių ar valdymo ryšių pokyčių, svarbu atkreipti dėmesį, kad įgytų galių „sutarčių ar kitu pagrindu“ teisinis ir ekonominis efektas priklauso nuo nacionalinės teisės taikymo. Pavyzdžiui, smulkieji akcininkai vienosė valstybėse narėse gali įgyti platesnes teises nei kitose. Konkrečiai pagal Belgijos įstatymą, visi tam tikros jungtinės veiklos dalyviai turi lygias teises (taip pat ir veto teisę), nors galbūt tik vienas iš jungtinės veiklos dalyvių turi pakankamai akcijų, kad būtų įvardytas kaip turintis kontrolinį akcijų paketą. Nacionaliniai įstatymai taip pat gali nustatyti, kad tam tikri asmenys (pvz., darbininkų profsajungos) turi įtakos kontroliuojant ūkio subjektą, nors ir nėra akcininkai. Pavyzdžiui, savo sprendime *Anglo American/Lonrho* [28] Komisija parėmė savo nuostatas dėl lemiamos įtakos įgijimo pažymėdama, kad *Anglo American* atstovas *Lonrho* valdyboje turėjo įtaką priimant komercinius sprendimus, nors buvo nevykdantysis narys ir turėjo tik vieną balsą priimant sprendimus. Ši išvada buvo padaryta dėl to, kad jis vienintelis valdyboje turėjo atitinkamą verslo ir kalnakasybos patirtį.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Reglamento prasme vertinami tiksliai pokyčiai, kuriems įvykus įgyjama kontrolės teisė, arba kai pakinta kontrolės pobūdis. Pavyzdžiui, kai ūkio subjektas, kuris buvo kontroliuojamas dviejų A ir B ūkio subjektų, tampa kontroliuojamas vieno A subjekto todėl, kad šis nupirko iš B subjekto akcijas iš jungtinės veiklos. Tačiau pagal Koncentracijos reglamentą, situacija nelaikoma koncentracija, kai jau turima kontrolė, užtikrinanti lemiamą įtaką, yra sustiprinama [4, p. 27]. Tai suprantama, nes būtų sunku pritaikyti tokią situaciją lemiamos įtakos sampratai: įtaka arba lemiamą, arba ne. Kaip rodo *Gencor/Lonrho*, klausimas turi svarbias reguliuojančias pasekmes. Šiuo konkrečiu atveju prieš praneštą koncentracijos operaciją, kuri buvo uždrausta, *Gencor* jau turėjo 27 proc. akcijų *Lonrho* platinos kasimo kompanijoje ir galėjo daryti įtaką priimant sprendimus. Nepaisant to pranešančios šalys ir pranešime, ir reaguodamos į Komisijos *statement of objection* teigė, kad LPD veikė nepriklausomai nuo *Gencor*. Vėliau, ginčydamos Komisijos sprendimą pirmos instancijos teismui [29] dėl nesuderinamumo su bendrąja rinka, šalys nusprendė tvirtinti priešingai, kad *Gencor* turėjo lemiamą įtaką priimant sprendimus. Tačiau šis argumentas buvo nesėkmingas [29, paras 167–194], nes, teismo nuomone, negalima keisti savo anksčiau pateiktų teiginių. Jei *Gencor* būtų tinkamai įvertinęs situacijos pranašumus ir nuo pradžių būtų tinkamai pasirinkęs gynybos strategiją, dėl transakcijos nebūtų pakitęs kontrolės pobūdis, nebūtų reikalavimo Komisijai pranešti apie koncentraciją ir Komisijai įsikišti.

Kadangi kontrolė tiek pagal Koncentracijų reglamentą, tiek pagal Lietuvos konkurencijos įstatymą yra apibrėžiama tik kaip *galimybė* daryti lemiamą įtaką, todėl nustačius, kad ši galimybė egzistuoja, visai nesvarbu, ar praktiškai ja naudojama [30, p. 30]. Kontrolės įgijimu gali būti pripažinta situacija ir tokiu atveju, kai ūkio subjektai tvirtina to visai nesiekę [31], [17, para 9]. Ūkio subjektas gali būti laikomas kontroliuojančiu kita, jeigu jis pasirinks nesinaudoti savo galia arba jam nereikės to daryti. Pavyzdžiui, *McCormick/CPC/Rabobank/Osmann* [32, para 14–16] byloje balsavimo procedūra reikalavo, kad visų trijų akcininkų patvirtinimas yra būtinas priimant sprendimus, susijusius su naujai įsteigtos jungtinės

veiklos valdymu ar komercine politika, ir tai suteikė kiekvienam iš akcininkų tam tikrą veto teisę, o tai leidžia daryti lemiamą įtaką. Nors *Rabobank*, kuris turėjo tik investicinį interesą, sakė, kad jis nedalyvaus priimant svarbiausius verslo sprendimus, tačiau Komisija tai pakomentavo taip: „*Rabobanko turima maža bendro akcijų paketo dalis ir susitarimas gauti fiksuotą pelno procento dalį negali panaikinti fakto, kad Rabobankas turi teisinę galimybę daryti lemiamą įtaką jungtinėje veikloje*“ [32, para 17]. Komisijos pranešimas taip pat patvirtina, kad Komisija neprivalo įrodyti, kad vienas ūkio subjektas faktiškai turi įtakos kitam ūkio subjektui [17, para 9].

Galimybė daryti lemiamą įtaką nebūtinai turi būti išreikšta aiškiai sutartimi. Ji gali būti nustatyta atsižvelgiant į visas faktines aplinkybes *de facto* pagrindu. Pavyzdžiui, byloje Ford/Hertz [33, paras 5–9] Komisija nesunkiai nusprendė, kad, pagal akcininkų susitarimą, Fordo kaip mažumos akcininko teisė (nors ją Fordas nėra pasinaudojęs) bet koku momentu be jokio papildomo mokesčio pakeisti dalį savo C klasės akcijų į B klasės akcijas (o tai suteiktų teisę paskirti du papildomus Hertz valdybos narius ir taip sudarytų daugumą valdyboje) sudaro *de facto* įmonės Hertz kontrolę ir suteikia galimybę daryti lemiamą įtaką. Atkreiptinas dėmesys, kad teisė įsigyti akcijas paprastai nebus laikoma suteikiančia lemiamą įtaką [17, para 15], tačiau šiuo konkrečiu atveju, įvertinus konkretų akcininkų susitarimą, sprendimas nukrypo nuo Komisijos „lemiamos įtakos“ sampratos, pateiktos Komisijos pranešime [17, para 15].

Tiek pagal LR konkurencijos įstatymą, tiek pagal Koncentracijos reglamentą, koncentracija yra vertinama atsižvelgiant į kontrolės pokyčius ūkio subjektų grupėje. Kompanijų grupėje, kuri laikoma vienetu, vidinis restruktūrizavimas nėra koncentracija [17, para 8]. Išimtinė situacija egzistuoja, kai abu ūkio subjektai – tiek įgyjantysis, tiek įgyjamasis yra viešosios kompanijos, valdomos tos pačios valstybės (arba tos pačios viešosios institucijos). Tokiu atveju klausimas, ar operacija turi būti vertinama kaip vidinis restruktūrizavimas, priklauso nuo klausimo, ar abu ūkio subjektai nuo pradžių buvo dalys to paties ekonominio vieneto. Reglamento [3, para 22] prasme, kai ūkio subjektai iki koncentracijos buvo skirtingų ekonominių vienetų dalys, turinčios skirtingą sprendimo galią, operacija bus laikoma sukurianti koncentraciją, o ne vidinę restruktūrizaciją [34].

Apibendrinant galima pasakyti, kad koncentracijos, kaip kontrolės įgijimo, samprata pagal Koncentracijų reglamentą bei jo taikymo praktiką tapati sampratai pagal LR konkurencijos įstatymą bei jo taikymo praktiką. Todėl ūkio subjektai, sudarantys koncentracijas kaip kontrolės įgijimus visuose apyvartos lygiuose, bus vertinami vienodai. Iš to plaukia, kad koncentracija, neatsižvelgiant į tai, ar kiekvieno iš koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų daugiau nei dvi trečiosios bendros Bendrijos apyvartos pasiekama toje pačioje Valstybėje Narėje, bus vienodai leistina arba draustina. Tokia padėtis, priešingai nei susijungus, sudaro ūkio subjektams vienodas konkurencines galimybes veikti bendroje rinkoje.

Galima pripažinti, kad praktinis skirtumas tarp susijungimų (*merger*) pagal 3(1)(a) straipsnį ir kitų koncentracijos rūšių yra labai mažas. Daugelyje bylų, nors vertinama operacija buvo kompanijų susijungimai, Komisija koncentracijas pripažino patenkančiomis į 3(1)(b) straipsnio taikymo ribas [35, 36]. Tačiau pažymėtina, kad apie koncentraciją, kurią sudaro susijungimas 3(1)(a) str. prasme, turi pranešti kartu visi koncentracijoje dalyvaujantys ūkio subjektai [3, 4(2) str.]. Tas pat teigtina ir apie koncentracijas, reguliuojamas LR konkurencijos įstatymo. Apie koncentracijas, kurios įvyksta susijungus [7, 2 str. 14(a)], turi pranešti visi koncentracijoje dalyvaujantys ūkio subjektai [9, 32.1 p.], o apie koncentracijas, susidarancias įgyjant kontrolę kitame ūkio subjekte, turi pranešti tik kontrolę įgyjantis ūkio subjektas [9, 32.2 p.].

Išvados

1. Koncentracijos reglamento tikslas – suteikti Europos Komisijai galią tikrinti ir, jei reikalinga, uždrausti rinkos operacijas, susijusias su ilgalikiu konkurencijos struktūros pakitimu bendrojoje rinkoje.

2. ES valstybės neturi vienos nuomonės, kaip reikia reguliuoti įmonių koncentracijas, todėl šis klausimas nėra įtrauktas į *Sutartį dėl Konstitucijos Europai*, o paliktas plėtoti derybų būdu ir reglamentuoti antrinės teisės aktais – Tarybos reglamentais.

3. Lietuva per kiek daugiau nei 10 metų tik perėmė kitų valstybių, ypač EB, patirtį, koncentracijų reglamentavimo srityje. Kintant EB konkurencijos teisei koncentracijų reglamentavimo srityje, kito ir Lietuvos konkurencijos teisė šioje srityje.

4. Tiek Lietuvos ūkio subjektams, siekiantiems vykdyti koncentracijas Europos Bendrijoje, tiek ES valstybių narių ūkio subjektams, siekiantiems vykdyti koncentracijas Lietuvoje, galioja ir Europos Bendrijos, ir Lietuvos koncentracijų reguliavimo taisyklės, todėl minėtiems ūkio subjektams taikomas trijų apyvartos lygių testas: pirmame lygyje ūkio subjektai gali laisvai vykdyti koncentraciją be jokių apribojimų; antrame lygyje apie numatomą vykdyti koncentraciją privaloma pranešti LR Konkurencijos tarybai ir gauti iš jos leidimą vykdyti koncentraciją; trečiame lygyje, jei koncentracija pasiekia Bendrijos lygį, apie koncentraciją būtina pranešti Europos Komisijai ir iš jos gauti leidimą vykdyti koncentraciją. Tačiau jeigu

kiekvieno iš koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų daugiau nei dvi trečiosios bendros Bendrijos apyvartos pasiekiamą toje pačioje Valstybėje Narėje, tai jos laikoma nepasiekusios trečiojo lygio ir joms taikomos nacionalinės, t. y. Lietuvos koncentracijų reguliavimo, teisės normos.

5. Reglamento 139/2004 koncentracijos apibrėžimas atspindi EB koncentracijų reglamentavimo tikslus ir tendencijas, nes jame akcentuojamas ne tiek ūkio subjektų struktūros pokytis, kiek dėl ūkio subjektų kontrolės pokyčio atsirandantis poveikis rinkos struktūrai.

6. Tiek pagal Lietuvos konkurencijos įstatymą, tiek pagal EB koncentracijų reglamentą koncentracija suprantama kaip ūkio subjektų susijungimas arba ūkio subjekto kontrolės įgijimas kitame ūkio subjekte. Tačiau LR Konkurencijos taryba koncentraciją kaip ūkio subjektų susijungimą supranta kitaip, nei ją supranta Europos Komisija.

7. LR Konkurencijos taryba koncentracijas kaip ūkio subjektų susijungimus vertina, tik jei jie būna *de jure* pagrindu, paliekant neįvertintus susijungimus *de facto* pagrindu. Ūkio subjektai, užimantys vienodą padėtį rinkoje, gali būti perkeltami į skirtingus konkurencinius lygmenis.

8. Koncentracijos kaip kontrolės įgijimo samprata pagal Koncentracijų reglamentą bei jo taikymo praktiką tapati sampratai pagal LR konkurencijos įstatymą bei jo taikymo praktiką. Todėl ūkio subjektai, sudarantys koncentracijas kaip kontrolės įgijimus, visuose apyvartos lygiuose bus vertinami vienodai.

9. Ūkio subjektams, planuojantiems vykdyti koncentracijas Lietuvoje, priklausomai nuo operacijoje dalyvaujančių ūkio subjektų apyvartos lygio, bus taikomi nevienodi koncentracijos vertinimo kriterijai: pirmame ir antrame lygyje įmonių susijungimai bus vertinami siauriau, neįvertinant susijungimų *de facto* pagrindu. *De facto* pagrindu susijungimai bus vertinami tik trečiajame lygyje, t. y. jei koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų apyvarta pasieks Bendrijos lygį. Tuo tarpu susijungimai *de jure* pagrindu visuose trijuose lygiuose, tikėtina, bus vertinami vienodai.

LITERATŪRA

1. **Tarybos** reglamentas Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp ūkio subjektų kontrolės, OJ [1989] L 395/1 (patikslinta versija). OJ [1990] L 257/13.
2. **Tarybos** reglamentas Nr. 1310/97, OJ [1997] L 180/1.
3. **Tarybos** reglamentas Nr. 139/2004 dėl koncentracijų tarp ūkio subjektų kontrolės, OJ [2004] L 24/1.
4. **Cook C. J., Kerse C. S.** *E.C. Merger Control*, Third Edition (London: Sweet & Maxwell, 2000).
5. **Sutartis** dėl Konstitucijos Europai, Lietuvoje ratifikuota LR įstatymu „Dėl sutarties dėl Konstitucijos Europai ratifikavimo“ // Žin. 2004. Nr. 170–6239.
6. **Lietuvos Respublikos** konkurencijos įstatymas // Žin. 1992. Nr. 29–841.
7. **Lietuvos Respublikos** konkurencijos įstatymas // Žin. 1999. Nr. 30–856.
8. **Sutartis**, įkurianti Europos Bendriją (1992 02 07), O.J. C 224/ 1 [1992].
9. **Lietuvos Respublikos** konkurencijos tarybos 2000 m. balandžio 27 d. nutarimas Nr. 45 dėl pranešimo apie koncentraciją pateikimo ir bendrųjų pajamų apskaičiavimo tvarkos patvirtinimo.
10. **Trečioji** Tarybos direktyva (EEB) 78/855 dėl ribotos atsakomybės akcinių bendrovių susijungimo, OJ L295/36 [1978].
11. **Komisijos** sprendimas Nr. IV/M.1138 –Royal bank of Canada / Bank of Monreal 02/04/1998, OJ [1998]. C 144/4.
12. **Komisijos** sprendimas Nr. IV/M.737 – Ciba–Geigy/Sandoz, 17/07/1996, OJ [1997]. L201/1.
13. **Komisijos** sprendimas Nr. IV/M.1140 – Halliburton /Dresser, 06/07/1998, OJ [1998]. C 239/16.
14. **Komisijos** sprendimas Nr. IV/M.069 –Kyowa / Saitama banks, 07/03/1991, OJ [1991]. C 066/1.
15. **Komisijos** sprendimas Nr. IV/M. 1293 – BP/AMOCO, 11/12/1998, OJ [1999]. C 112/33.
16. **Komisijos** sprendimas Nr. IV/M. 1043 – BAT / ZÜRICH 16/02/1998, OJ [1998]. C 092/17.
17. **Komisijos** pranešimas dėl koncentracijos sampratos pagal Tarybos Reglamentą Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp ūkio subjektų kontrolės. OJ [1998] C 66/02.
18. **Komisijos** sprendimas Nr. IV/M.1069 World Com/MCI, 08/07/1998, OJ [1999]. L 116/1.
19. **Komisijos** sprendimas Nr. COMP/M.2816 – Ernst & young France / Andersen France 05/09/2002, OJ [2002]. C 232/6.
20. **Komisijos** sprendimas Nr. IV/M.1016 – Price Waterhouse/Coopers & Lybrand, 20/05/1998, OJ [1999]. L 050/27.
21. **Lietuvos Respublikos** Konkurencijos tarybos 2004 m. gruodžio 23 d. nutarimas Nr. 1S–180 dėl leidimo AB „Aistensita“.
22. **Lietuvos Respublikos** Konkurencijos tarybos 2003 m. gegužės 29 d. nutarimas Nr. 1S–54 dėl leidimo AB „Grigiškės“.
23. **Goyder D. G.** *EC Competition Law*, Fourth Edition (Great Britain: Oxford, 2003).
24. **Komisijos** sprendimas IV/M25 Arjomari/Wiggins Teape, 10/12/1990, OJ [1990]. C 321/1.
25. **Komisijos** sprendimas IV/M.697 – Lockheed Martin Corporation/Loral Corporation, 27/03/1996, OJ [1996]. C 314/9.
26. **Lietuvos Respublikos** Konkurencijos tarybos 2003 m. gruodžio 18 d. nutarimas Nr.1S–147 dėl leidimo UAB „Aibės mažmena“.

27. Lietuvos Respublikos Konkurencijos tarybos 2003 m. lapkričio 6 d. nutarimas Nr.1S–125 dėl leidimo UAB „Litesko“.
28. Komisijos sprendimas Anglo American Cosporation/Lonrho 1997/04/23, [1998]. OJ L 149/21.
29. Pirmosios instancijos teismo byla: T – 102/96 Gecor Limited v. Commission [1999]. ECR II – 753 [1999]. 4 CMLR 971.
30. Verloop P., Landes V. Merger control in Europe, 4th edition (London: Kluwer Law International, 2004).
31. Komisijos sprendimas Nr. IV/M.157 – Air France/Sabena, 05/10/1992, OJ [1992]. C 272/1.
32. Komisijos sprendimas Nr. IV/M.330 – McCormick/CPC/Rabobank/Ostmann 29/10/1993.
33. Komisijos sprendimas Nr. IV/M.397 Ford/Hertz, 07/03/1994, OJ [1994]. C 121/1.
34. Komisijos sprendimas Nr. IV/M.216 – CEA Industrie/France Telecom/SGS–Thomson, 22/02/1993, OJ [1993]. C 068/1.
35. Komisijos sprendimas Nr. IV/M.312 – Sanofi/Yves Saint Laurent, 15/03/1993, OJ [1993]. C 089/1.
36. Komisijos sprendimas Nr. IV/M.147 – Eurocom/RSCG, 18/12/1991, OJ [1991]. C 322/1.

Meaning of „Concentration“ Differences according to Lithuanian Law and EC Law on Concentrations

*Doctoral Candidate Anželika Banevičienė
Mykolas Romeris University*

Keywords: *Definition of the term „concentration“, mergers; de jure merger, de facto amalgamation, acquisitions; undertakings, Council Regulation No 139/2004, Lithuanian Law on Competition, Commission Notice on the concept of concentration under Council Regulation No 4064/89.*

SUMMARY

Lithuania has become a member of EU in 2004. Accordingly, Lithuanian legal entities which prepare to make concentrations have to comply with EU law as well Lithuanian law on concentration. The main task is to be aware of how Lithuanian law on competition covering concentration of legal entities corresponds to EU law regulating the same.

Undertakings have to satisfy three – level – test: at the first level, if the intended concentration involves undertakings which combined aggregate income is less than LTL 30 million for the financial year preceding concentration then undertakings may proceed on this transaction without any restrictions; at the second level the intended concentration must be notified to the Lithuanian Competition Council and its permission shall be required (if combined aggregate income of the undertakings concerned is more than LTL 30 million for the financial year preceding concentration and the aggregate income of each of at least two undertakings concerned is more than LTL 5 million for the financial year preceding concentration); the third level deals with concentrations reaching Community dimension where the undertakings concerned have to notify to Commission and get its permission.

If each of undertakings concerned achieves more than two-thirds of its aggregate Community-wide turnover within Lithuania, there is a second – level concentration and undertakings involved have to notify to Lithuanian Competition Council.

Consequently, if „concentration“ notion in EU law on Concentration is not similar to „concentration“ notion in Law on Competition of Lithuania, the undertakings depending on the single fact whether their aggregate turnover is within one territory or not may stay at different positions in the market.

Accordingly, this article analysis whether the „concentration“ concept in Law of Competition and EC Regulation on Concentration resembling to each other.

According to the Lithuanian law as well EC law the concentration may arise either as a result of a merger between independent undertakings or parts of it or as a result of a change of control. Analysis of cases law practices proved the fact that concept of „merger“ in Lithuania is not similar to EC law.

A merger within the meaning of Article 3(1) (a) of the Merger Regulation occurs when two or more independent undertakings amalgamate into a new undertaking and cease to exist as separate legal entities or when an undertaking is absorbed by another.

A merger within the meaning of Article 3(1)(a) may also occur where, in the absence of a legal merger, the combining of the activities of previously independent undertakings results in the creation of a single economic unit.

According to the Lithuanian case law term „merger“ involve only first meaning excluding the second. Whereas the meaning „change of control“ in Lithuanian case law is similar to the meaning in the EC case law.